

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE
(Čakovec, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin,
Varaždinske Toplice)

UREDNIČKI ODBOR

Stjepan Hajduk (odgovorni urednik), Dragutin Feletar (urednik i grafička oprema), Željko Tomičić, Marijan Špoljar i Branko Šimek

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Rukopisi se šalju na adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica, Trg dr. Leandera Brozovića 1

NAKLADNIK

Muzej grada Koprivnice
ZA NAKLADNIKA
Franjo Horvatić

TISAK

RO »Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1979.

BROJ 2, siječanj 1979. godine

KAZALO

Dragutin Feletar: Za organiziraniju obradu »terena«	1
Stjepan Hajduk: Proslava 40. godišnjice Muzeja Varaždinske Toplice	3
Antun Bauer: Muzej u Varaždinskim Toplicama	7
Marijan Špoljar: Galerija i nova umjetnička praksa	10
Damjan Lapajne: O djelovanju Muzeja Moslavine u Kutini	12
Ivanka Štager: Izložba »Tito u Varaždinu«	15
Božidar Gerić: Istraživanje radničkog pokreta i NOB-e u Moslavini	17
Ante E. Brlić: Mjesta muzeja sjeverozapadne Hrvatske 1835. godine	19
Franjo Horvatić: Zavičajna muzejska zbirka u Đelekovcu	21
Tomislav Đurić: Prilozi za povijest Vinice	24
Libuše Kašpar: Etnološke izložbe varaždinskog Muzeja	28
Ljubica Ramušćak: Otkup etnografske građe u Međimurju	31
Josip Vidović: Arheološka istraživanja u Međimurju u 1978. godini	35
Zorko Marković: Uz problem istraživanja neolita i eneolita u sjeverozapadnoj Hrvatskoj	37
Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Martinu na Muri	40
Marina Šimek: Zaštitno iskapanje u Svetom Petru Ludbreškom	44
Vladimira Pavić: O nalazu glinenog pećnjaka u Čakovcu	47
Josip Fluksi: O rekonstrukciji i konzerviranju keramike s arheoloških nalazišta	49
Dragutin Feletar: Tri vrijedne knjige	52
Libuše Kašpar: XXIX. savjetovanje o povijesnoj stambenoj arhitekturi	54
Zorko Marković: Proslava 100. godišnjice HAD-a i neka pitanja uz nju	56
Zoran Homen: Zaštitno iskapanje u Beketincu	57
Zoran Homen: Jedan od oblika informiranja o akcijama muzeja	59

Zaštitno iskapanje u Svetom Petru Ludbreškom

U jesen 1978. godine nastavljeno je zaštitno iskopavanje na lokalitetu Sv. Petar Ludbreški. Radovi su započeli godinu dana ranije na parceli Golubić Franje iz Sv. Petra a s istraživanjima se započelo nakon slučajnog otkrića nekoliko fragmenata kalupa za lijevanje brončanih predmeta. Pravi značaj lokaliteta mogao se sagledati već tokom prošlogodišnjih radova. Doduše vrsta i karakter nalazišta bili su poznati još od ranije pošto je ekipa Arheološkog muzeja iz Zagreba istraživanjima 1960. godine potvrdila pretpostavku da se radi o većem naseobinskom kompleksu smještenom na pravilnoj prirodnoj uzvisini.

Međutim, tek su lanjska istraživanja varaždinskog Muzeja¹⁾ osvjetlila ovo nalazište i sa jedne druge, do tada nepoznate strane, te ukazala na pravi značaj tog prethistorijskog lokaliteta.

Neki od nalaza u Svetom Petru — 1977. godine

Pogled prema jugoistočnom dijelu lokaliteta Sveti Petar — 1978. godine

Iskopavanje je vršeno na perifernom dijelu lokaliteta, jer je njegov veći dio uništen izravnavanjem sa okolnim terenom. Oranjem je razoren i široki površinski sloj preostalog dijela nalazišta. Unatoč svemu tome nalazi i saznanja do kojih se došlo već nakon lanjskih istraživanja više su nego bogati i značajni.

1977. godine je istražena površina od 80 m², i tu su ustanovljena 4 ognjišta, 7 jama i ostaci talioničke peći. Ognjišta i jame predstavljaju, uz stambene objekte i radionice, tipične elemente prehistorijskih naselja, a nalazi koje nam ovi objekti daju vrlo su različiti: od ugljena, pepela zapečene zemlje i kućnog maza, do grube kućne, ali i fine keramike, pršljenova, utega, predmeta izrađenih iz kosti i roga.

Najznačajniji nalaz lokaliteta Sv. Petar Ludbreški predstavljaju kalupi za lijevanje brončanog oružja, oruđa i nakita. Pronađena su 2 kalupa izrađena i zpečene gline²⁾, 9 kalupa izrađenih iz kamena pješčenjaka³⁾, 8 jezgri koje su se umetale u kalupe kako bi se dobila šupljina

za nasađivanje dobivenog predmeta, te fragmenti 8 kalupa za jednokratnu upotrebu i 1 cijeli kalup ove vrste, koji nije bio iskorišten⁴). Ovaj rijedak nalaz upotpunjen je fragmentom glinene cijevi koja je bila sastavni dio kovačkog mijeha, te ostacima talioničke peći. Zanimljivo je da su svi kalupi i jezgre pronađeni u istoj jami. U kalupima su se lijevali noževi, šuplje sjekire sa ušicom dljeta, koplja, strelice, privjesci i poluizrađevine iz kojih se vjerojatno naknadno proizvodio nakit, te privjesci tračko-kimerijskog tipa. Osim nekoliko manjih fragmenata, nisu pronađeni brončani produkti koji je proizvodila ova radionica. Na temelju tipova keramike, kalupa za lijevanje tračko-kimerijskih privjesaka, te kalupa za lijevanje noževa sa drškom na nasad, datira se arheološki materijal iz Sv. Petra na sam početak starijeg željeznog doba, odnosno na kraj 8. i početak 7. st. pr. n. e.⁵)

O značaju nalaza ove metalurške radionice, proizvodnja koje je sigurno prelazila potrebe lokalnog stanovništva, pa se njenim proizvodima vjerojatno i trgovalo, ne treba posebno govoriti.

Rezultati iskopavanja provedenih 1978. godine upotpunit će sliku izuzetno važnog metalurškog centra.

1978. godine istraživao je jugoistočni dio iste parcele⁶). Ovog puta je radovima obuhvaćena nešto veća površina; istraženo je oko 130 m² lokaliteta. Gustoća jama i ognjišta bila je na ovom dijelu nešto manja. Otkrivena su 3 ognjišta i 4 jame.

Ognjišta su različitim dimenzija, a najveća je dubina iznosila 30 cm od sačuvanog površinskog dijela samog ognjišta. To naravno nije njegova prvobitna dubina; zna se da je cijeli gornji sloj naselja uništen. Nalazi su uobičajeni. Posebno se interesantnim pokazalo ognjište označeno kao »objekt E«. U njemu je naime otkriven skelet⁷) u malo zgrčenom položaju. Vjerojatno se radi o skeletu muškarca. Kraj skeleta je bio dio donjaka žrvnja, a sve skupa je bilo gusto prekriveno fragmentima grube kućne keramike. Među ovim ulomcima pronađena je i jedna pekva.

Promjeri i dubina jama su također različiti. Najveći je promjer iznosio 200 cm a dubina 140 cm. Najbrojnije nalaze iz jama predstavljaju keramika, a zastupljeni su različiti oblici i tipovi karakteristički za kasno brončano i rano željezno doba. Tipovi zamašnjaka za vretena su također mnogobrojni. Nađeni su i predmeti izrađeni iz jelenjeg roga i zuba vepa. Metalni nalazi su vrlo skromni, a svode se na male fragmente brončanih predmeta.

Ako na kraju spomenemo da su u nekim od jama pronađeni i fragmenti tipične licenske, ranobrončanodobne keramike, jasno je da će rezultati istraživanja provedenih 1977. i 1978. godine na lokalitetu Sv. Petar omogućiti stvaranje prilično detaljnih i potpunih zaključaka o trajanju, životu i ekonomskoj strukturi ovog prethistorijskog naselja.

1. Stručni dio ekipe su osim potpisane sačinjavali arheolog Vidović Josip i preparator Simek Branimir.
2. To je 1 kompletni dvodijelni kalup i 1 polovica dvodijelnog kalupa.
3. To su 4 kompletna dvodijelna kalupa i 5 polovica dvodijelnih kalupa.
4. Kalupi ove vrste su se morali razbiti da bi se iz njih izvio gotovi, lijevani predmet.
5. Zahvaljujem dr. Kseniji Vinski-Gasparini na pomoći kod obrade materijala.
6. 1978. godine su osim potpisane u radovima učestvovali arheolozi Marković Zorko i Gregl Zoran, te preparator Simek Branimir.
7. Skelet nije kompletan; jedna ruka, rebra, gornji dio kralježnice i lubanja su vjerojatno uništeni oranjem, pošto se skelet nalazio tik pod humusnim slojem.